

Uredništvo in upravnistvo: Trst (3), ulica S. Francesca d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnistvu. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost“.

Poduredništvo v Gorici: ulica Glošče Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 827.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

St. Radić u Beogradu

žila tudi skvadrilija letal, ki so krožila nad sprevedom. Radi goste megle sta se dve letali trčili in padli na tla. Dva letalca sta obležala mrtva na mestu, tretji pa je zadobil hude poškodbe. Letali sta padli na tla s tako silo, da sta se popolnoma raztreščili.

Sovjetska Rusija preživlja sedaj poleg produktivne tudi valutno krizo, ker se kurz červonca moro vzdrževati z umetnimi merami. Moskovski tisk ugotavlja, da je industrija v Rusiji že popolnoma izrabila vsa produktivna sredstva iz predvojne dobe, tako da je sedaj treba graditi nove tovarne in zavode, ker se drugače kriza ne more premagati. Tu pa se država nahaja v začasnem krogu, ker: razvoj industrije zahteva sredstva, a za pridobivanje teh je potrebna industrijska produkcija v deželi. Sedaj se sovjetski prvaki borijo proti raznim neproduktivnim podjetjem, da bi na ta način premagali krizo.

Kar se tiče sedanje krize v sovjetski Rusiji, je pomemben govor predsednika narodno-gospodarskega sveta Dzeržinskega na konferenci razširjenega predsedništva sovjeta. Govornik je izjavil, da glavna težava sovjetske industrije je v okolnosti, da tovarne n morejo zadovoljevati povpraševanjem po blagu, ki se oglašajo po vsej Rusiji, posebno pa po deželi. Veliko zlo sovjetskega pridobitnega življenja je tudi slaba ekonomija raznih trustov in trgovskih organizacij, ki imajo osobja v večjem številu, nego je potrebno. Trust »Jugostal« je n. pr. kraj teške finančne krize v teku enega leta in pol povečal število svojega uradništva od 250 na 900 oseb. Pri raznih upravah in revizijskih komisijah sovjetskega združenstva je zaposlenih okoli 400.000 oseb, torej cela ogromna vojska, za katero se izdaja okoli 90 milijonov rubljev, dočim bi se mogel del tega denarja porabiti za podporo združenstva in industrije. Zanimiv je bil zaključek govora, kjer je predsednik narodnogospodarskega sovjeta izražal svoje razočaranje nad uspehi borbe proti pridobitnim težavam. »Računali smo, je rekel govornik, da se bodo produktivne sposobnosti dežele večale, vidimo pa nasprotni pojav«. Celokupno stanje industrije in produktivne krize ima seveda neljube posledice tudi za tehniški personal. Vse okolnosti samo povečavajo »pridobitveni nemir«, ki se pojavlja v sovjetski javnosti in v sovjetskem tisku.

Romunski minister za zunanje stvari Mitilinescu je poklical k sebi zastopnike inozemskega tiska, da jim da pojasnila o smereh, ki jih pridrži nova romunska vlada v zvezi z vnanji politiki. Minister je opozoril na to, da bo v celoti novi kabinet nadaljeval politiko prejšnje vlade, to je stremil bo za tem, da se ohrani teritorialni status quo in utrdi mir. O pogajanjih z Italijo se za sedaj ne more še izjaviti, ker so ta pogajanja šele v začetnem stadiju. Tudi vesti o že pripravljenem potovanju romunske kraljeve dvojice v Italijo niso v skladu z resnico. Na vprašanje nekega londonskega dopisnika, ali bi moglo priti do spremembe v medsebojnih odnosih med Romunsko in sovjetsko Rusijo, je odgovoril minister, da je Romunija vsedkar pripravljena za pogajanja v svrhu prijateljske zveze, čim sovjetska Rusija prizna priključitev Besarabije Romuniji. Garancijski pakt med obema državama se more skleniti le tedaj, če ne pridejo teritorialna vprašanja v razpravo.

Kakor znano, uvaja zakon o sindikatih od 3. aprila 1926., št. 563, objavljen v uradnem listu «Gazzetta Ufficiale» od 14. t. m. tudi takoiimenovano **delovno sodstvo** (magistratura del lavoro). To zadnevne določbe vsebuje II. poglavje omenjenega zakona, o katerem hočemo danes poročati, medtem ko smo ob razložili določbe, nanašajoče se na **pravno priznanje sindikatov in skupnih delovnih pogodb** že v «Edinosti» od 18. aprila.

Po določbah o «delovnem sodstvu» spadajo vsi spori glede skupnih delovnih pogodb ali drugih veljavnih delovnih pravil kakor tudi spori glede zahtev o novih delovnih pogojih v kompetenco prizivnih sodišč, ki poslušajo tudi kot delovna sodišča. Pred razsodbo mora predsednik prizivnega sodišča poskusiti doseči poravnavo med strankami. Glede kompetence razsodišč in pokrajinskih razsodilnih komisij ostane pri starem. Gori omenjeni spori se lahko rešijo potom razsodišč v smislu čl. 8. in naslednjih civilnopravnih

ŽENEVA, 28. Včeraj popoldne je pričela pripravljalna komisija za svetovno gospodarsko konferenco pod predsedstvom Theunisa splošen razgovor o nalogah komisije, da najde sredstva in pota za odpravo gospodarske krize, ki vlada v mnogih državah. Francoz Seruys je poudarjal potrebo sklepa mednarodnega dogovora med industrijami raznih držav, ker bi prišlo le tako do sodelovanja, kakor je obstajalo pred vojno. Američan Young je svaril pred vske zdravilnimis sredstvi za ustvaritev boljših primer ter je zahteval, naj se komisija omeji le na vprašanja, ki se morejo praktično rešiti. Bivši italijan-

the German in Germany do not

NIMES, 28. Bolniško strežnico Scierri, ki je bila obdolžena, da je zastrupila šest oseb, je porotno sodišče obsodilo na smrt.

razsodbam delovnega sodišča je dovoljen priziv na kasacijsko sodišče, in sicer iz razlogov, ki so navedeni v členu 517. civilnopravnega reda. Na predlog pravosodnega ministra pa bo izdan poseben pravilnik o postopanju in takih zadevah kakor tudi o izvršitvah razsodb (čl. 16).

Kot tožitelj v sporih glede skupnih delovnih pogodb morejo nastopiti le zakonito priznani sindikati in tožba more biti naperjena le proti istotako zakonito priznanim sindikatom; ako teh ni, imenuje predsednik prizivnega sodišča posebnega kuratorja. V tem slučaju smejo prostovoljno nastopiti v tožbi tudi prizadeti posamezniki.

Ako so delavski in delodajalski sindikati združeni v zvezi, dalje ako so bili med delavci in delodajalci ustanovljeni osrednji skupni odbori, je tožba dovoljena le tedaj, če so zveze, oziroma osrednji skupni odbori prej poskušali izgladiti spor prijateljskim potom in se je tak poskus nesrečel.

Samo sindikati — delavski in delodajalski — kateri so zakonito priznani, zastopajo pred sodiščem vse delavce in vse delodajalce dotičnih kategorij in svojem okrožju. Odločitve, ki jih dosežejo, veljajo za vse prizadete ter se objavijo, če gre za občinske, okrožne in pokrajinske sindikate, v listu uradnih sodnih objav za pokrajino (Osservatore Triestino), a če gre za deželne, meddeželne in državne sindikate, pa v uradnem listu kraljevine (Gazzetta Ufficiale).

Vsi akti in dokumenti, ki se nanašajo na postopanje pred prizivnim sodiščem kot delovnim sodiščem, kakor tudi vsi ukrepi kakršnekoli narave so prosti vsake registrske in kolkovne pristojbine (čl. 17).

O določbah glede izporov in stavk, ki jih vsebuje III. poglavje zakona, bomo poročali v jutrišnji številki.

Določbe o naborih v inozemstvu

Včeraj je stopil v veljavo zakon o naborih v inozemstvu, katerega določbe so posebno važne za naše izseljenice v inozemstvu, kolikor so podvrženi vojaški dolžnosti.

Ta zakon določa predvsem, da so vsi državljani, vojni obvezanci, ki se nahajajo v inozemstvu, potrjeni v vojaške brez pregleda. Vojaški obvezanci le predložijo kr. diplomatskim ali konzularnim oblastvom predpisani prijavni akt (atto di sottomissione), in to v času, ko se v Italiji vrši nabor dotičnega letnika. Imenovani akt se lahko predloži pristojnim oblastvom v Italiji pred odhodom v inozemstvo. Imajo pa pravico se dati pregledati, kadarkoli hočejo, na lastne stroške pri diplomatstvih in konzularnih zastopstvih. Glede tistih, ki se spoznajo pri teh ogledih za nesposobne, javi poslanstvo oziroma konzulat izid pregleda preko vojnega ministrstva okrožnim vojaškim noveljstvom.

Vsi taki vojaški obvezanci so v mirnem času oproščeni vojaške službe ves čas svojega bivanja v inozemstvu. V slučaju mobilizacije se bodo morali vrniti razen izjem, ki se tedaj določijo z ozirom na večjo ali manjšo možnost povratka iz inozemstva.

Tisti vojaški obvezanci pa, ki se vrnejo v domovino pred dovršenim 22. letom svoje starosti, bodo morali k vojakom s prvim letnikom, ki je klican pod orožje. Če pa so rojeni v inozemstvu in so zadovoljni v dotični državi državljanstvo po svojem rojstvu ter dokažejo, da so tam služili pri vojakih predpisano dobo, so oproščeni vojaške službe v Italiji. Vsi tisti, ki se vrnejo po 32. letu svoje starosti, so oproščeni vojaške službe, razen tedaj, če so njihovi letniki poklicani pod orožje, v katerem slučaju morajo pod zastavo.

Diplomatska in konzularna zastopstva Italije v inozemstvu lahko dajo dovoljenje onim vojaškim obvezancem, ki dokažejo, da se vračajo v Italijo le radi šolanja, da se smejo vrniti, ne da bi morali pod orožje. Tako dovoljenje velja le za dobo šolanja. Enako dovoljenje se lahko da tudi vsem onim, ki se vrnejo v Italijo radi zdravljenja. V tem primeru pa velja dovoljenje le za dobo 6 mesecev, ako pride izseljenec iz prekomorskih krajev, in samo za 3 mesece, ako pride iz evropskih držav ali iz krajev ob Sredozemskem morju.

Uporniki in oni, ki se niso javili ob klicanju onih letnikov, ki niso bili vključeni v splošno mobilizacijo, imajo pravico, da na podlagi določb tega zakona uredijo svoj položaj upravnim potom. V ta namen morajo napraviti posebno prošnjo, ki jo je treba predati v teku enega leta, potem ko je stopil zakon v veljavo, diplomatskim ali konzularnim oblastvom. Uporniki morajo zraven tega predložiti tudi predpisani prijavni akt (atto di sottomissione). Na isti način in v istem času lahko uredijo svoj položaj tudi pripadniki letnika 1905, ki se niso odzvali svoji vojaški dolžnosti (uporniki).

Ta zakon, ki je stopil v veljavo, kakor rečeno, včeraj 28. t. m., je ob dne 25. marca 1926, št. 551 in je bil objavljen v «Gazzetta Ufficiale» od 12. t. m.

Mednarodni kongres knjižničarjev in prijateljev knjige v Pragi

V dneh od 28. junija do 3. julija se bo vršil v Pragi mednarodni kongres knjižničarjev in prijateljev knjige, ki ga prireja združenje čehoslovških knjižničarjev, zveza založnikov in

druge slične organizacije. Seje kongresa se bodo bavile s proučevanjem raznih problemov mednarodnega značaja, kakor so n. pr.: mednarodno izmenjavanje uradnih in znanstvenih publikacij; izmenjavanje duplikatov med napravami raznih držav; izmenjavanje med knjižničarji; sedanja kriza na knjižnem trgu; izposojanje dragocenih knjig in rokopisov; fotomehanično posnemanje dragocenih tiskov za rabo znanstvenih zavodov; vprašanja bibliografskega mednarodnega značaja itd. Ob tej priliki bo v Pragi vrsta razstav, tiščih se knjižne industrije, ogledovanje največjih knjižnic Prage in na deželi itd. Prispevek za posameznega udeleženika je določen na 100 čehoslovških kron, na 200 pa za petorico delegatov organizacij in združenj te stroke. Za podrobne informacije se je obrniti do tajništva mednarodnega kongresa knjižničarjev in prijateljev knjige, Praga I-79.

SMRTNA KOSA

Dne 26. t. m. je umrl v Ljubljani po dolgi bolezni finančni višji svetnik dr. Franke Dorčić. Pokojnik je svoječasno služboval v Trstu. Vse ga je imelo rado, ker je bil zaveden in značajan, a kot človek prava »dobročina«. Rodom je bil iz Baške na otoku Krku. Bodi mu ohranjen blag spomin!

XXII. redni občni zbor šentjakobske »Citralnice« v Trstu

V nedeljo, dne 18. aprila t. l. je imela šentjakobska »Citralnica« svoj 22. redni občni zbor, na katerem so bili navzočni številni člani in prijatelji društva ter vsi oni, ki so znali pravilno ocenjevati delo te važne kulturne ustanove.

Občni zbor je otvoril dolgoletni predsednik društva g. Peter Kralj s toplim nagovorom na zborovalce, pozdravil v tujini nahajajoče se člane ter z ginitivimi besedami proslavil in potrdil spomin umrlih članov.

Obširno tajniško poročilo, ki obsega točen pregled vsega delovanja v prejšnjem poslovnem letu, je podal društveni tajnik g. Janko Runtić. V tem poročilu so navedeni vsi podatki, ki se nanašajo na izvršeno delo posameznih odsekov, ki tvorijo to ustanovo.

V jasni, določni obliki so opisane v tem poročilu vse težave in ovire, ki so skoz celo poslovno leto neugodno vplivale na razvoj dela. Pod pritiskom težavnih razmer, ki so vladale v društvu je posebno trpelo dramatično delo, ki se radi pičlo odmerjenih gnotnih sredstev ni utegnilo povspeti do one višine, kakor so si jo zamislili in hoteli izvesti voditelji »Dramatičnega krožka«.

Tudi iz poročila »Dram. odseka« podane po režiserju g. Albertu Široku smo slišali o ovirah dram. dela. V krepkih jedrnatih stavkih je opisal zgodovino in delo »Dram. odseka«, ki je doneslo društvu neštene uspehe in velike moralne pridobitve. S svojim intenzivnim, sistematičnim delom je »Dram. odsek« obudil po deželi številna društva in krožke k življenju, ker so se pričeli sramovati dolgotrajnega brezdelja. Nadalje je podal točne podatke in število predstav, ki jih je odsek uprizoril v lanskem in letošnjem sezoni. Odsek je uprizoril natančno 27 predstav in 4 izborna izvedena gostovanja. Gostovanja so se vršila v Postojni, Gorici, Il. Bistrici in v Idriji. Če pomislimo na razmere, s katerimi se je maloštevilna, vzorno disciplinirana in poštena četa, ki tvori ta odsek, morala boriti, lahko brez pretiranja ugotovljamo, da je izvršila ogromno delo ter s tem dosegla prvenstvo med vsemi krožki v Julijski Krajini.

Ravnatko so ostali poročevalci vseh drugih odsekov, kakor knjižničnega, gospodarskega in mladinskega odseka, poročali o ovirah, ki so vplivale kakor na delo »Dram. odseka«, tudi na razvoj dela v drugih odsekih. Se posebno je občutila te razmere »Javna knjižnica«, ki radi pomanjkanja sredstev in fondov ni utegnila nuditi čitateljem novih knjig. Posledice teh razmer so neugodno vplivale na dotok novih in številnih starih članov — čitateljev.

Nad vse hvalavredno je naše dobro, priprosto ljudstvo, ki je umelo doprinešalo k izvedbi v korist stvari ter redno posečalo društvene prireditve ne menec se za stroške, ki so se radi oddaljenosti krajev podvojili in celo potrojili. Ne tako večji del naših meščanov, ki se ni znal potruditi, da bi razumel silne napore, storjene v korist in prospeh našega kulturnega gibanja.

Iz blagajniškega poročila so imeli navzočni zborovalci priliko ugotoviti, da se nahaja društvo ob zaključku poslovnega leta v deficitnem stanju. Tej ugotovitvi pa se nikakor ni čuditi, ker iz vseh poročil, katere so zborovalci enoglasno odobravali, so bila jasno navedena dejstva, ki opravčujejo primanjkljaj v financah »Citralnice«.

Z zaključitvijo 22. obnove zbor je »Citralnica« pri Sv. Jakobu zopet enkrat zaključila zanimivo fazo naporega kulturnega delovanja ter postavila med preteklim in bodočim delom važen zgodovinski mejnik, ki bo neizpodbitno in živo pričel o moralni veličini uspehov, ki si jih je tekom dolgoletnega dela priborila. Istčasno pa vstopa v 25. leto svojega obstoja, katerega bo dostojno proslavila.

Vedrega čela in s podvojjenimi silami stopajo borci »Citralnice« po jasno začrtani poti, ki jim bo prinesla nove zmage, nove uspehe in častno priborjene lovorike.

Le pogumno naprej!

Pozdravi vojakov iz Turina.

Pred odhodom in razkropitvijo pošiljajo pozdrave slovenski fantje pri I. a Comp. Sussistenza, vsem tovarišem, bratom, sestram; fantom, dekletom in vsem čitateljem »Edinosti«.

Priporočamo se starišem, da bi nas kaj pridno »zalagali« z denarjem, dekletom, da bi nam ostala zvesta, bratom, sestram in fantom, da bi nas večkrat razveselili s kakim pismom. — Ponit Slavko (Vipava), Jelincič Slavko (Gorica), Škerlavaj Ivan (Opčine), Slamič Ivan (Vrtojba), Čuk Mirolav (Pliškova), Čižak Josip (Sveto pri Komnu), Kučič Josip (Vrtojba), Dugor

Alojz (Bodrež pri Kanalu), Možetič Ivan (Brda), Stoka Ludvik (Kraja vas), Prosen Franc (Trebnje), Ivančič Anton (Lipa-Istra), Alberto Ernest (Bolonje), Vatrovec Rafael (Plavje), Ban Josip (Lokva), Zadnik Marij (Trst), Kovačič Friderik (Sveto), Lipež Marij (Trst), Gasperšič Franc (Trst).

SERGIJAN TUČIČ: GOLGOTA.

V nedeljo, 2. maja t. l. uprizori dramatični odsek Dijaškega krožka »Nikolaj Tommaso« Tučiča »Golgota«, dramo v treh dejanjih. Za to predstavbo so cene vstopnicam znižane in se lahko kupijo v predprodaji vsak večer od 18 do 20 v društvenih prostorih omenjenega krožka G. Zanetti 1/L (v bližini nove sodne palače v ul. Coroneo) in v nedeljo s jutraj od 18 do 12 ure v dvorani DKD pri Sv. Jakobu. Scenarijo pripravi g. A. Gornigolj. Ker je to zadnja repriza, bodo gotovo prišli tega dne k Sv. Jakobu vsi, ki še niso videli te pretrajive drame.

Kazalo poštnih okrajev v Trstu in okolici je naslov knjižice, ki je izšla v izdaji Emilio De Angeli, Trst, Corso V. E. III. Vsebuje seznam ulic Trsta z označbo poštnega okraja. Ob zaključku so navedene tudi nove poštne tarife. Knjižica stane 1 lito in se dobi po knjižarnah.

Društvene vesti

— »Delavsko podporno društvo« — bolniška blagajna — bo imelo v nedeljo, 2. majnika t. l., ob 9 dopoldne v svojih prostorih v ulici Coroneo št. 17, I. svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika zadnjega obnove zbor. 2. Poročila predsednika, tajnika, blagajnika in računskih pregledovalcev. 3. Ukrepi z ozirom na kr. odlok zakon od 29. novembra 1925. 4. Volitve. 5. Slučajnosti. — Ker je ta občni zbor izredne važnosti za nadaljni obstoj društva, prosimo kar najobilnejše in točne udeležbe. — Odbor.

— »Tržaško podporno in bralno društvo« (bolniška blagajna) v Trstu ulica Torre bianca 30 vabi članstvo na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 2. maja ob 9. uri s jutraj v društvenih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalnega odbora. 5. Ukrepi z ozirom na kr. dekret št. 2146 z dne 29. novembra 1925 in pravilnik št. 528 z dne 4. marca 1926. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Študentski predlogi morajo biti naznanjeni odboru vsaj 3 dni pred občnim zborom. — Vodstvo.

— Klub esperantistov — Križ. Vsem onim, ki so naročili esperantke slovnice, naznanjam, da so dospele in bodo takoj razposlane.

Skupni članski sestanek se vrši danes v četrtek 29. t. m. točno ob 8. uri zvečer. Udeležba obvezna.

V nedeljo se bo vršil izlet z barko v Devin. Odhod iz domačega pristanišča točno ob 2. uri pop. Prihod ob 7.30. Vsa ostala pojasnila se dobivajo v klubu vsak večer od 8. ure naprej, kjer se tudi vpisujejo člani. Vabijo se tudi prijatelji in prijateljice kluba. — Predsednik.

— »Citralnica«, nogometna skupina. Danes zvečer točno ob 7. uri naj se zglasijo v dvorani DKD sledeči igralci: Sluga, Kovačič, Štokelj I., Štokelj II., Vrtovec I., Vrtovec II., Petrič, Tomažič, Letner, Bernetič. — Načelnik.

— Slov. akad. društvo »Balkans«. V četrtek, 29. t. m. se bo vršil redni sestanek s predavanjem, ob obiskih ur. Pozivamo tovariše, da se ga polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

— Planinsko društvo »Priladi« v nedeljo 2. maja izlet k Vrošku, izviru Rižane. — Odhod ob 5 s jutraj z dravnega kolodvora v vlakom do Dekani, odkoder po k. izviru. — Po daljšem odmoru povratek po k. preko Črna Gora, Opa, Mačkovej v Trst. Ko silo iz nahrbtnika.

— Šentjakobska podružnica »Dol. društva« sklicuje za danes zvečer ob 8 redno sejo, katere naj se udeležijo vsi odborniki, ker je na dnevnem redu zelo važna točka. — Predsednik.

— Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu vabi vse odbornike in nadzorilke na redno mesečno sejo, ki se bo vršila v navadnih prostorih. Vpisujejo se novi člani. Vstopnina L. 4, mesečna L. 2. — Tajnik.

— Mlad. dr. Sv. Ivan. Danes ob 80. uri sestanek s predavanjem v prostorih »Pri pošti«. — Odbor.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE TEHNIČNO VODSTVO HAZENE.

(Uradno poročilo dne 22. t. m.) Odobritev tekme Adria-Primorje, se prenese, ker manjka poročilo.

V nedeljo dne 2. 5. 26. ob 14.30 tekma Prosveta-Primorje na igrišču Obzora.

SAVEZ SODNIKOV.

(Uradno poročilo dne 22. t. m.)

Nedeljske tekme dne 2. 5. 26.

Nogomet: Adria-Gorica; sodnik: Sancin; Sparta-Obzor; sodnik: Smerdel; Volga-Zarja; sodnik: Kras; Tommasco-Višava; sodnik: Bertonec.

Hazena: Prosveta-Primorje, sodnik: Kravos; Izkaznice: Pozivljejo se sodniki, da vrnejo izkaznice, ker se sestavijo nove.

Uradno poročilo I. V. N.

Seja dne 28. IV. 26.

Nedeljske tekme 2. V. 26.

Igrišče Adrie ob 2 Sparta-Obzor, igrišče Adria ob 4 Adria-Gorica, igrišče Solkan ob 3 Solkan-Zarja, igrišče Obzor ob 12 Tommasco-Višava, igrišče Obzor ob 4 Prosek-Magdalena.

Člani verifikacijskega odbora so vabiljeni, da se udeležijo današnje seje O. S. V. ob 20. uri.

I. V. N.

TEHNIČNO VODSTVO KOLEBARSTVA.

S. U. prosi vse motocikliste, da bi po možnosti sodelovali pri nedeljski izspodbovalni dirki, ki se bo vršila na 40 km dolgi progi. Odhod bo dan ob 9.30 izpred »Case dei Spesi«.

Iz tržaškega življenja

Kdo ga je ranil?

Včeraj popoldne se je zgodil v Zavljah čuden in skrivnostni dogodek, ki bi bil skoro imel tragične posledice. Okoli 16. ure se je 48-letni Josip Franchini, uslužbenec pri tamošnjem vodovodu, stanujoč v ulici Concordia št. 4, podal k vodnjaku, kjer se zbira izvirna voda za vodovod, da popravi neko zaklopnico, ki ni bila v redu. Okoli 18. ure, ko je bil gotov s svojim delom, in se je Franchini napotil nazaj k vodovodu, ki je oddaljen kakih 10 minut hoda od izvirkov. Da si prikrajša pot, je krenil po stezi, ki se vije skozi gozdič pri Monte Castiglione. Med potoma, ko je prišel iz gozdiča na travnik, je krenil nekoliko s steze, da utrga par cvetic. V hipu, ko se je s tem namenom priklonil k tlom, je nenadoma počil strel in istosčasno je Franchini začutil na prsih skalečo bolečino; bil je ranjen. Rana pa k sreči ni bila nevarna in Franchini je imel še toliko moči, da se je privlekel do bližnje Škrinjarjeve gostilne, kjer je našel dva orožnika ter jima povedal, kaj se mu je pripetilo. Orožnika sta pohitela na mesto, kjer je bil Franchini ranjen, a nista našla žive duše. Zato sta se vrnila v gostilno in spremila Franchinija na orožniško postajo, kamor je na telefonsko zahtevo kmalu potem prihitel zdravnik rešilne postaje. Ta je dognal, da je krogla predrla Franchinijev prsa skozi skoz na desni strani, a k sreči ni poškodovala notranjih organov. Ranjenec je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelku. Okreval bo, ako ne nastopijo kakšne komplikacije, v 8-10 dneh.

Zavelski orožniki so se lotili z vso vnetostjo poizvedovanja, da pojasnijo začetni dogodek, predvsem pa, da ugotovijo, ali je vse res, kar je povedal Franchini. V tem slučaju je verjetno,

da je bil ranjen po nesreči od kakega nepridiprava, ki je streljal za zabavo v gozdiču. Da gre za čin maščevanja, je malo verjetno, kajti Franchini trdi, da nima sovražnikov.

Dve nesreči pri delu

Pri delu v mestni pilarni se je včeraj popoldne nesrečel 39-letni težak Peter Muran, stanujoč v ulici Carpison št. 12. Ko je v družbi drugih delavcev razkladal z vagonov debele plinove cevi, ga je ena, ki je po nesreči zdrknila z vagona, zadela tako nesrečno, da mu je zlomila desno nogo pod kolonom. Ponesrečenec je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

V skladišču lesa v ulici Istituto št. 12, se je včeraj popoldne zrušil sklad desk, ko je bil na njem zaposlen 46-letni težak Ivan Drobnik, stanujoč na Vrdeh št. 922. Pri padcu se je Drobnik tako hudo pobil po glavi, da je moral iskati pomoči v mestni bolnišnici.

Moda jo je zapeljala v skušnjava.

Kakor pretežna večina mladih Evinih hčer, je tudi 23-letna Ines Lamberti — Bianchini, istrjevalca računov pri slaščičarju Ivanu Tiri v ulici Rossini, zelo hrepelena po lepih oblačilih, finih čevljčkih, modernih klobučkih ter neštveh drugih predmetih, ki jih predpisuje izbirena moda za nežni spol. Pa ker ji je bila plača skromno odmerjena, Ines ni mogla ustreči svojim modernim težnjam. Toda modni skušnjavec ji ni dal miru; mamil jo je in ji prigovarjal, dokler je ni zapeljal. To se je zgodilo predvčerajšnjim, ko ji je gosp. Tiri izročil znesek 2500 lir, da ga pones v banko. Toda namesto da bi šla v banko, je Ines s poverjenim denarjem ustrgala velikemu hrepenenju. Obklela se je od nog do glave po zadnji modi, nato se je nastanila v hotelu Brioni. Toda malo časa je uživala srečo. Policijski agenti, katerim je g. Tiri javil dogodek, so kmalu iztaknili nepošteno istrjevalko ter jo spremili v državni hotel v ulici Coroneo, kjer ji bo dan priložnost, da se utrdi proti modnim skušnjavam.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

«ZA SREČO» IN «SABINKE» V GORICI

V soboto in nedeljo gostujejo v Gorici Tržačani, ki uprizore v soboto ob 9. uri zvečer Prybyzszewskega »Za srečo« in v nedeljo ob 4. pop. Schönthanove »Ugrabljen Sabinke«. Z obema igrama je doživel dramatični krožek »Citralnice« že krasen uspeh v Trstu.

Pri igravi sodelujejo najboljši igralne moči »Citralnice«, kot: Terčič, Sila, Silova, Orlova, Stepančičeva, Kreševičeva, Gvardjančič, Marc, Ban in drugi. Prvo igravo režira A. Širok, drugo K. Terčič. Scenarijo izvrši A. Černigoj. Obe igri sta za Gorico še popolna novost.

Sklepi upravnega odbora furlanske pokrajine

iz seje dne 27. aprila t. l. Zadeve, ki so se odobrile: Gorica: Šolski pravilnik; Breginj: Družinski davek 1926.; Sedlo: Obrtni davek 1926.; Ribenberg: Odstop delnic vipavske železnice pokrajini; Breginj: Obrtni davek 1926.; Kočbana: Družinski davek 1926.; Kred: Obrtni davek 1926.; Idrija: Zdravniški konsorcij; imenovanje (zdravnik se bo imenoval uradno); Kočbana: Obrtni davek 1926.; Sedlo in Breginj: Ustanovitev tajniškega konsorcija.

Premestitev

Da je premeščen predsednik civilnega in kazenskega tribunala v Gorici g. Otello Brelich in sicer v Sticlijo, smo že poročali. Premestil se je pa tudi sodnik Nicolodi Salvatore pri goriški okrajni sodnici in sicer v Cuneo.

Zdravniški konsorciji

Na goriški podprefekturi so se vršili sestanki, na katerih so se reševala zdravstvena vprašanja. Teh sestankov so se udeleževali občinski zastopniki goriškega okraja. Glavna vprašanja so se baje ugodno rešila. Tozadevni pravilnik, ki ga bodo čimprej proučili občinski zastopi, skuša združiti dve, tri ali več občin v poseben konsorcij, tako da se zmanjšajo stroški za vsako posamezno županstvo. Plača posameznim zdravnikom se določi na 15.000 lir letnih. Vsak zdravnik bo imel na razpolago vozilo na bencin in bo stanoval v glavnem kraju dotičnega okraja.

Do sedaj so se ustanovili sledeči konsorciji: Col (sedež), Podkraj, Dol-Otlica, Budanje; Vipava (sedež), Vrabče, Poddraga, Lože, Goče, St. Vid, Slap, Vrhoplje; Ajdovščina (sedež), Sturje, Ustje, Slanina; Sv. Križ (sedež), Lokavec, Skrilje, Zablje, Črniče; Miren (sedež), Bilje, Renče, Sovodnje, Opatje selo; Komen (sedež), Sela, Temnica, Vojsčica, Brestovica, Brje, Veliki dol, Gabrovica, Gorjansko, Skrbina, Pliškova; Stanjel (sedež), Šmarje, Gabrije, Erzelj, Kobja glava; Kojsko (sedež), Števerjan.

Drugi konsorciji se ustanove na današnjem zborovanju. Posamezna zdravniška mesta se razpišejo, ko odobre občinski zastopi pravilnik, nikakor pa ne prej, ko se postavijo posameznim občinam podežati.

DELAVNOST TRGOVSKO-OBSTANE EKONOMOV V GORICI

v minulem mesecu. Iz tozadevnega poročila posameznim: Glede izbora sadja in zelenjave je prekrbela pri javnatelstvu državni železnici v Trstu, da je na kolodvorih v Gorici in Krimnu vedno dovolj vagonov na razpolago izvoznikarjem in da imajo trdke najhitrejšo steno v inozemstvo.

— Lesni trgovci v Podbrdu so dobili na njeno posredovanje na tamošnji postaji prostor, kjer lahko nalagajo les v vagono. Turščica, prihajajoča iz inozemstva in namenjena v Sv. Lucijo, se ne bo več zdravstveno pregledovala v Podbrdu, marveč naravnost v Sv. Luciji. — Zraven tega je posredovala zbornica tudi v mnogih drugih slučajih v korist svojim članom posebnih glede vojne odškodnine. — Zbornica se je zainteresirala za to, da bi se delavci oprostil davka na njihove plače.

NAGRADE PRI LETOŠNJI ŽITNI BITKI

Občinska komisija za žitno propagando in sicer za Gorico in z njo meje okoličanske vasi: Standerž, Sovodnje, Vrtojba, Miren, St. Peter, Solkan, Podgora in Ločnik je razpisala nagrade, ki se razdele med one kmete, ki so na lastnem ali na najetem svetu posejali žito. Kdor se hoče udeležiti te tekme, naj se vpiše pri lastnem županstvu do 30. aprila. Kdor se vpiše, mora zadostiti sledečim zahtevam: dobro obdelovanje zemlje, racionalno gnojenje in sejanje izbranega semena. Nagrade so sledeče: 1.) 500 lir, 2.) 300 lir, 3.) 200 lir, 4.) 100 lir, 5.) 100 lir, 6.) 7.) 8.) 9.) in 10.) po 50 lir. Mesto navedenih nagrad bo lahko dala komisija stroje, poljsko orodje ali kako druge gospodarsko koristno stvar v približni vrednosti prej navedenih nagrad.

Št. Peter pri Gorici

Tukajšnji karabinirji so naznanili Busolina Ludvika in Makuca Petra oba iz St. Petra, kakor tudi Pavlina Antona z Volčjedrage, vse tri kovače, ker so izvrševali svojo obrt, ne da bi imeli za to pravilne priprave.

LADRA PRI KOBARIDU.

Preteklo nedeljo smo zastoj čakali lepega vremena, da bi nastopili in ponovili »Miklovo Zalo«. Z neba je bilo, da je bilo veselje. Razume se, da v takem vremenu nismo mogli nastopiti. Zato pa prosimo vse, ki so dobre volje, naj nam oprostito. Ni bila naša krivda, pač pa volja božja. Naznanjamo obenem, da, če bo vreme ugodno, ponovimo »Miklovo Zalo« prihodnjo nedeljo, dne 2. maja 1926.

Vsem onim, ki nas obiščejo, želimo toplo: na svidenje!

je ravno ta človek, poln idealne ljubezni do mirenske občine, do naših malčkov moral proč. Delal je 27 let med nami, žrtvoval se za mnoge in mnoge, tako da mu je cela občina in mu ostane hvaležna. Iz njegove šole so izhajali otroci, kremeniti in polni znanja v vsem, kar je lepega in dobrega. Vedel je, kdaj pokazati ljubezen, vedel je ob pravem času tudi kaznovati nepokojne in, da je bil res oče teh otrok, kaže dovolj to, da so otroci brez izjeme vsi žalostni radi te izgube. Bil je v resnici pravi učitelj in ljubitelj otrok, katere je, kakor že omenjeno, zelo ljubil. Tako tudi njegova gospa, ki je istotaka učila, ter gđ. Jožica Mozetič, katera je bila premeščena istočasno v Gorenjo Branico. Ker vemo, da bi vse prošnje našega naroda nič ne zalegle za zopetno njihovo vrnitev, kličemo mi, starši in drugi občani našim učiteljem v gorj-omenjenih vaseh: «Srčna Vam hvala za vse izkazane dobrote, srčna hvala za vse, kar ste storili dobrega za dobrobit celokupne občine! Želimo Vam skorajšnje svidenje v naši občini, v kateri ste toliko časa prebivali. Zdravo!» — V nadomestilo prejšnjih smo dobili g. T. Torosa, prejšnjega učitelja v Kozbani, gđ. učiteljico iz Števerjana Mosettin in iz Branice gđ. Zorn. O njihovem poučevanju nam še ni nič znano, a o priliki se že zglasimo.

KOBARIŠKI KOT

Že v par številkah «Edinosti» smo čitali o prasičji rubečici, katera tudi nam že par let sem odje marsikatero kračo in klobasico. Koliko? Več nego preveč! Število za to kugo obolelih živali se pa nikakor ne da dognati, ker imamo to hvalevredno navado, da takih «malenkost» ne obešamo na veliki zvon. Noč zagrne marsikaj v pozabljenje in če tako ravnanje oziroma zamolčevanje in skrivanje pripomore k temu, da se tudi sosed brez mesarja reši večnolačne kruljače, — kaj za to?

Ob vsej starokopitosti radi priznavamo, da je edini uspešni pripomoček proti rubečici — cepljenje. A kako ga omogočiti? Že pri človeškem bolniku nam gre skrajno trda, ako moramo klicati zdravnika. Predaleč smo in v potrebnih slučajih nam klicanje zdravnika prizadene toliko stroškov, da z morebitnim ozdravljenjem pridemo iz dežja pod kap: Ker nisem umrl radi bolezni, bom moral poginiti lakote. Kako naj si torej pomagamo pri oboleli živali? Pač poznamo duhovnike in učitelje, karabinerje in finance, zdravnik in darcje — a živinozdravnika? Na!

Bi se li te napake ne dale kako obiti? Saj cepljenje vendar ni tako težka operacija, da bi se mogla poveriti izključno le veterinarju. Res so z nami ljudmi tekem svetovne vojne ravnali precej svinjsko, cepili so nas proti tifusu in koleri, proti kugi in lakoti, a za tako cepljenje je bil dober vsak kapral ali usmiljena sestra, upoštevali tudi, da je prasič dandanes velik gospod, a dvomimo, da bi ravno on pri malenkostnem cepljenju zaslužil posebnih ozirov. Je pač neprimerno težja in nevarnejša operacija, pri kateri se mora prasič na milost in nemilost prepustiti navadnemu rezaču, čigar edina visoka šola obstoja v praksi!

Ti rezači hodijo ob tem času od vasi do vasi ter ne izpušijo nobene hribovske hiše. Bi li ne bilo v dobrobit stvari da se tem rezačem obenem prepusti cepljenje proti rubečici? Naj bi se v to svrhu pošli na kakem poučnem tečaju in naj bi se k temu tečaju pritegnili tudi drugi, ki kažejo za stvar zanimanje. Pomisliti moramo, da rubečica nastopa večinoma epidemno, in kako naj živinozdravnik, kateremu je navadno poverjen velikanski okraj, pomaga v vseh slučajih? Nemo goče! Navidezno bi bil z gornjim predlogom oškodovan živinozdravnik, a poti je vendar na razpolago, da bi se tudi tamni odpomoglo. Morebitne difference bi pač morala vsaj deloma kriti zavest, da živinozdravništvo ni institucija, s katero bi se posamezniku omogočila več ali manj udobna eksistenca, ampak mu je namen pomagati živali v slučaju bolezni in tako rešiti živinozdravca pred marsikatero nesrečo.

O p o m b a u r . : — Po postavi more edino poklicni živinozdravnik cepiti proti rubečici. Seveda se mora živinozdravnik držati predpisane tarife. Ako bi se Vam zdela pretirana, obvestite o tem tajništvo pol. društva v Gorici. Kobariški živinozdravnik naj cepi kar vas za vasjo, v vsaki vasi vse prasiče, kot to delajo živinozdravniki v drugih krajih dežele. Zupanstvo naj ga pokliče za določene dneve in obvesti o tem občinarije.

PODSABOTIN

Prejeli smo sledeči odgovor na dopis v «Goriški Straži» z dne 16. aprila iz Podsa- botina:

Odgovarjamo na kratko sledeče: Prvič: Čudno se nam zdi, iz kakšnih vzrokov in še s kako mirno vestjo hoče g. dopisnik v «Gor. Straži» prikrivati ali skraj za zanikati dogodek, ki se je od-

igral na veliko noč v St. Mavru ter bil ome- njen v «Edinosti» z dne 11. aprila 1926.

Kje je čut resnice? Drugič: Da mi «rogovilimo» proti kr- ščanskim organizacijam? Nikakor ne! Pač pa «rogovilimo» in bomo «rogovili» brezobzirno ne samo proti katerikoli usta- novi, ampak tudi proti osebam katerega si budi stanu, pri katerih bomo videli, da so ali v navzkrižju z resnico ali pa s prav- nim razširjanjem duševne naobrazbe.

Tretjič: G. dopisnik v «Gor. Straži» je v strahu radi ljubezni miru v vasi. Mi pa nismo takšni pesimisti in črnogledi, ker vemo, da je pri nas večina ljudstva duš- evno zdravega ter nagnjenega k mirolju- buju. — Da je pa vladala pred enim le- tom v vasi popolna sloga, to prav radi pri- znamo. Kdor pa je kriv te sedanje delne nesloge, naj pomisli, kako in zakaj je ta- le nastala, ter naj skuša, če mu je res na srcu mir v vasi, stvar ublažiti, za kar mu bomo tudi mi iz srca hvaležni. — «Nekaj mladencičev».

AJDOVŠČINA

(K nedeljski prireditvi v Ajdovščini)

V nedeljo dne 25. t. m. sta priredila tukajšnji dramatični krožek in pevsko društvo lepo uspelo prireditev. Spored je bil precej bogat in posamezne točke so bile, vsaj kar se petja tiče, precej dobro izbrane. Petje je bilo res nekaj lepega in nam je nudilo mnogo užitka. Videli smo, kako lep napredek je do- seglo društvo pod skrbnim in požrtvo- valnim vodstvom g. Vuge.

Kar se tiče pa izbire iger, se nam do- zdeva, da nismo tu pri nas še dovolj zreli za umevanje zadnje nedelje pred- stavljanih nam iger. Posebno odlomek iz Andrejeva «Crnih mask» se zdi za naše ljudi kaj težko pojmljiva stvar. Če bi igrali celo igrjo, bi ljudje gotovo kaj več umeli, čeprav je Andrejev malo pri- kladen za majhne odre in nekako težje umljiv. Odlomek, ki so ga igrali, ni vzbudil ravno radi tega pričakovanega zanimanja med poslušalci. Kar se igra- nja samega tiče, se mora reči, da so vsi igralci jako dobro rešili svoje vloge.

Tudi pri «Treh maskah» se niso mogli ljudje popolnoma živeti v igrjo, kar se je pokazalo posebno ob prizoru, ko spo- zna oče v umorjencu svojega sina. Me- sto da bi ljudje pri tej ganljivi točki dokazali vsaj z molčanjem, da jim je igra res zanimiva in umljiva, se je za- slisal po dvorani smeh, katerega go- tovo ni povzročila nobena igralčeva na- paka. Sploh pa se je smejalo večkrat, ampak kakor smo že omenili, le radi slabega umevanja vsebine predstavljanih iger.

S tem nočemo reči, da naši ljudje ne umejajo resnejših prireditev in da jih zanimajo samo komedije; ravno obrat- no, večina bi želela dram, ki naj bi bile po vsebini nekoliko lažje umljive in če mogoče vzete iz življenja, ki ga živi na- še ljudstvo. Saj nismo tako revni, da bi si morali izposojevati med tujimi pisat- elji, dolžnost tu obstoječih društev je, seznaniti ljudstvo najprej z lastnimi pisatelji, jim pokazati najprej res nekaj lastnega in šele kasneje preiti k dru- gim.

Kar se igralcev tiče, se mora reči, da so nas z malimi izjemami jako zadovo- ljili. Nekaj napak bi vseeno omenili, vsaj tistih, ki vplivajo neprijetno na gledalce. Tako je bila n. pr. pianost dveh igralcev pri «Crnih maskah» ne- koliko pretirana, dočim so dokazali vsi ostali, da so res dobro igrali zaupane vmi vloge. Posebno dobro je rešil svojo vlogo gospod, ki je igral glavno vlogo. Mogoče je bil spočetka nekoliko preth, ali pa se nam je to vsled šuma v dvo- ranji dozdevalo, ampak pozneje je tudi ta pomanjkljivost izginila.

Ravnatoko so tudi pri «Treh maskah» vse dobro rešili svoje vloge, tako da ne more nobeden očitati Ajdovcem, da imajo slabe igralce.

Pevci so izvršili svojo dolžnost izvan- redno dobro, kar je pokazalo posebno živahno ploskanje po vsaki njihovih točk. Če upoštevamo, da ni dvorana ravno med najbolj akustičnimi in da so bila vrata odprta, so svojo nalogo rešili naravnost izborna. To smolo so pa imeli, da so postavili k zagrinjalu človeka, ki pozna naše pesmi le do prve tretjine (je začel namreč prezgodaj spu- ščati zavoso). Tudi gospodična, ki je pela «Ave Maria», je stvar dobro rešila, izvemši malo napako, katere v na- vadni obleki ne bi zapazili, ampak ker je bila oblečena v nuno, nam je precej padla v oči, in to da se je med petjem zibala, ko je imela peti višje. V nunski obleki nas je to zbudilo, ker pod to obleko pričakujemo nekaj popolnoma mir- nega. Sicer se to ni ponavljalo, ampak je vseeno dobro, če se omeni z željo, da

5. maja se je šele zaključila prva kovi- narska doba in kovačji so se vrnili h ka- minom, kjer so jih čakala druga rokodel- ska opravila.

Zastajajo poglavja.

Steli so 6. maja, ki odgovarja 6. novem- bru na severni zemeljski polobli. Že nekaj dni je postajalo nebo vedno bolj oblačno, zato je bilo treba misliti na prezimovanje. Toplota se ni še občutno znižala, po Cel- ziju je znašala povprečno 10—12 stopinj. Ne smemo se čuditi tej temperaturi, zakaj pomisliti je treba, da je otok Lincoln ležal med 35. in 40. stopinjo južne širine, kar bi odgovarjalo na severni polobli legi Gr- čije in Sicilije. Toda tudi Sicilijo in Grčijo obišče včasih hud mraz, z ledom in sne- gom, zato je bilo pričakovati, da bo sredi zime tudi na otoku Lincolnu toplota silno padla in naši otočani so morali misliti, kako bi se obvarovali pred mrazom.

Za sedaj ni še grozi mraz, vendar pa se je bržkone bližala deželna doba. Ta oam- ljeni otok, ki je ležal sredi Tihega oceana, je bil pač zelo izpostavljen vremenskim

se odpravi tudi ta malenkostna napa- ka, kar bo imenovana gospodična, ki je dobra pevka, rada storila.

Kostumi so bili tudi precej srečno iz- brani in jako čedni. Mogoče je bil oni gospodični, ki je igrala vlogo Viole pri Treh maskah, nekoliko preveč «nobel», ker je Viola bila po svoji vlogi revnej- šega stanu in bi morala biti njena oble- ka tudi temu primerana.

Igralcem in pevcom pa se moramo najlepše zahvaliti za njihovo požrtvo- valnost, posebno če pomislimo, koliko truda imajo, preden morejo nastopiti bodisi s še tako majhno rečjo.

Govorilo se je pred kratkim, da bodo tudi dvorano g. Bratina nekoliko pre- uređili in pobelili. To bi bilo res dobro delo, ker se posebno barva dvorane zdi kaj malo umestna, še manj pa ukusna. Gotovo bi se dalo tudi to napraviti in ne ravno s prevelikimi stroški.

V ponedeljek 19. t. m. je po kratki bolezn- i v 80. letu svoje starosti umrl upokojeni šolski sluga Andrej Matkovič. Pokojnik je bil rojen v Celju, a se je pozneje za stal- no naselil v Idriji, kjer je dobil službo slu- ge na rudniški ljudski šoli. Kot vojak se je udeležil v letu 1878. zasedbe Bosne in Hercegovine, pozneje je nekaj let službo- val tudi pri orožnikih. Dasi ga je v vseh teh službah nadvalovala nemška roka, je vendar pokojni Andrej ostal vsekakor zave- dan narodnjak in tega svojega prepričanja ni skrival pred nikomur. Vso svojo skrb je pokojnik posvetil pred vsem vzgoji svoj- jih hčera in sinov, od katerih je Janko in- ženir in stavbni svetnik, Franc pa železni- ški uradnik, oba v Jugoslaviji. Kako je bil pokojnik spoštovan in priljubljen, je poka- zala velika udeležba pri pogrebu v sredo 21. t. m. dasi je bilo jako slabo vreme. Naj počiva v miru. Ugledni rodbini naše so- žalje.

Proslava obletnice ustanovitve Rima in praznik dela se je tudi v našem mestu, kakor v vseh drugih krajih Italije prazno- val, seveda bolj v skromnem obsegu. Ob polenajstih dopoldne se je podala izpred mestne hiše povorka z godbo na čelu proti hotelu Didč, kjer je bilo ob 11h slavnost- no zborovanje. Slavnostni govor je imel znani profesor Cavallotti, ki je nam po ne- katerih svojih izjavah še dobro v spominu. To pot ni moč povedati nič novega. Zvečer je igrala v veži občinske hiše godba, mesto je bilo razsvetljeno. Pozneje se je vršila v dvorani hotela Didč veselica.

Nikdar ni bil položaj rokodelcev in obrt- nikov sijajen, toda v tako žalostnem polo- žaju, kakor je danes se gotovo naš stan po- vojni še ni nahajal in to brez naše krivde. «Rokodelska zadruga» v Idriji, ki ob- stoji že blizu štirideset let, se trudi potom svojih članov obrtnikov na vse mo- goče načine, da bi zboljšala položaj naše množice mladine, ki mora v sedanji veliki brezposelnosti v večjem številu kot kdaj prej iskati kruha v obrti in rokodelstvu; saj rudnik že več let ne sprejema nikogar na delo. Prireja različne razstave, vajen- cem prireja vsakoletne poučljive zlete, po- deljuje nagrade najboljšim učencem obrt- ne šole itd. Kljub temu da je obrtniški stan danes eden najvažnejših činiteljev, pa ne najde potrebne zaslombe niti od strani ljudstva niti od strani oblasti, ki ne želi- tijo zadostno pravic obrtniškega stanu pred gotovimi škodljivimi vplivi; to so predvsem osebe, ki izvršujejo razne obrt- brez predpisane oblasti dovolje- nja ter škodujejo s tem tudi davčni oblasti, ki pa ravno nas obrtnike tako neusmilje pritisaka. Veliko škodujejo obrtniškemu stanu tudi ljudje, ki tako radi posegajo po sicer cenejših, a zato tudi neprimerno slab- ših izdelkih in s tem tudi sami sebe oško- dujejo. Ali ni bridka ironija, če pomisli- mo, da stariši, ki dajo učiti svoje sinove raznih rokodelstev, posegajo po tovarni- ških izdelkih, in tako, namesto da bi ga podpirali, še škodujejo obrtniškeemu stanu.

V nedeljo 2. maja ob eni popoldne se bo vršil v verandi hotela Didč, redni letni obični zbor «Rokodelske zadruge» z običaj- nim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da se tega obnega zbora gotovo udeleži, da se obenem pomenu o naših stanovskih težkočah in skušamo določiti smerice nadaljnji borbi za obranitev in povzdigo obrtnega stanu. Mnogo naših obrtnikov vidi menda svoje zboljšanje v tarnanju, kar pa nam gotovo ne bo nič koristilo. Naša bodočnost je odvisna od nas samih, toda zavedati se moramo, da le v večjem zanimanju, edinstvi in smotre- nemu delu je naša rešitev.

Več obrtnikov.

— Žrtve nesrečne ljubavi. V petek 23. t. m. ob 23. uri se je pred hišo svoje izvo- ljenke, s katero pa nista bila v najbližjem sporazumljenju, ustrelil v revolverjem v prsa 29-letni rudar Anton Velikanec. Kro- gla mu je predrla srce in izdihnil je čez pol ure po hudih mukah radi notranjega izkrvavljenja. Vsaka zdravniška pomoč je bila izključena; nesrečna ljubez je za- htevala svojo žrtve. Žalostno dejanje mla- denca — ki je bil vedno priden in varčen, — je napravilo na vse prebivalstvo globok vtis, kar se je posebno pokazalo pri po- grebu, ki se je vršil v nedeljo popoldne ob

naravnost ogromni udeležbi njegovih to- varišev kakor tudi drugega občinstva — posebno žensk.

Nekaj nenavadnega je bilo v tem sluč- aj, da se je kljub temu, da je mrliču v soboto popoldne zvonilo, pozneje odredel cerkveni pogreb. Res je, da je pokojnik že nekaj dni prej sporočil v nekem pismu

(Dolje na IV. stran)

Odhodi iz Trsta (Piazza G. Oberdan)
6.20, 7.00, 7.24, 7.40, 7.56, 8.12, 8.36, 9.00, 9.24, 9.48, 10.12, 10.36, 11.00, 11.24, 11.48, 12.12, 12.36, 13.00, 13.24, 13.48, 14.12, 14.36, 15.00, 15.24, 15.48, 16.12, 16.36, 17.00, 17.24, 17.48, 18.12, 18.24, 18.36, 18.48, 19.00, 19.12, 19.24, 19.36, 19.48, 20.12, 20.36, 21.00, 21.24, 21.48, 22.12, 22.36, 23.00, 23.24, 23.48, 0.30*.

Odhodi z Opčin:
5.48, 6.12, 6.36, 7.00, 7.16, 7.32, 7.48, 8.12, 8.36, 9.00, 9.24, 9.48, 10.12, 10.36, 11.00, 11.24, 11.48, 12.12, 12.36, 13.00, 13.24, 13.48, 14.12, 14.36, 15.00, 15.24, 15.48, 16.12, 16.36, 17.00, 17.24, 17.48, 18.12, 18.36, 18.48, 19.00, 19.12, 19.24, 19.36, 19.48, 20.12, 20.36, 21.00, 21.24, 21.48, 22.12, 22.36, 23.00, 23.24, 23.48, 0.30*.

*) od 15. junija do 15. septembra.
) vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo od 15. junija do 30. septembra vsak dan.

MALI OGLASI

IZKUŠENA babica sprejema noseče. Via Chiozza 50, pritičje. 638

TRGOVINA jestvin, na prometnem kraju, dobrovpeljana, se proda. Pojasnila v pa- pirnici via dell'Istria 82 639

STANOVANJE v mestu ali okolici išče družina za takoj. Ponudbe na Kariz, via Parini 4, pt. 635

PRIDNA in zdrava služkinja dobi takoj službo pri slovenski družini. Predstaviti se s spričevali, oziroma priporočili. Pen- dence Scorcio 332/II od 10—12. (Salita Trenovica) 636

SADIKE, 30.000, pripravljene za sajenje, kapus, nageljni, astre, sajamenčno nem- ško seme. Cene zmerno. Santo Peteani, Gorica, Via Lunga. 637

BIVILJA, večja v krojenju, z znanjem nemškega jezika, se išče. Verzeznassi, Portorose. 631

RABIM takoj L 10.000.— za tri mesece. Jamčim z 10kratno vrednostjo. Ponudbe pod «10.000.—» na upravnistvo. 632

BIK, plemenjak, 20 mesecev star, sinadolske pasme, se proda. Naslov pri uprav- ništvu. 633

POHIŠTVO, vsakovrstno, novo in staro, se prodaja po najnižjih cenah, v zalogi Zucchini, Gorica, via Duomo 4 (pri ve- liki cerkvi). 634

SIRUP GLICEROPFAT, splošno ojače- valno sredstvo proti vsaki živčni bolezni. Steklenica po L 7. Za popolno ozdrav- ljenje zadostuje 8 steklenic. Dobiva se v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliani 42. 524

MIHAEL BOLTAR, čevljar v Solkanu, se priporoča slavnemu občinstvu posebno Solkanem za številna naročila. 593

VSEM, KI SI ŽELE v Jugoslavijo, se na- znanja, da je na prodaj v prijazni vasi Begunje pri Cerknici: enonadstropna, na novo prezidana hiša, z živinskim hlev- om, gospodarskim poslopjem, sadnim vrtom, poljem ter travnikom, delom gozda, gospodarskim inventarjem, med tem tudi mlatilnica ter slamoreznica, za približno ceno Din. 230.000. Na posestvu se lahko redi 6—8 glav živipe. Hiša je tudi pripravna za vsako obrt. Interese- senti naj se zglase pri Frančiški Brezec, Begunje pri Cerknici št. 23, kjer se dobe tudi vsa natančna pojasnila. 595

K OTROKOM, trem, manjšim, odlične dru- žine, se išče dobro vzgojeno dekle s po- polnim znanjem italijanskega ali nem- skim na upravnistvo pod «Ljubitelja škoga jezika». Ponudbe z navedbo za- otrok». 621

Najbogatejša izbira manufakturnega blaga za moške obleke, svileni, pokrival in vseh drugih potrebščin po najzmernejših cenah.

Da dokažemo vsem cenj. odjemalcem svojo naklonjenost dajemo

20% popust

ki se odbije pri blagajni.

GENTILI & CRISMANCICH - Trst, Via Mazzini 40

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

ALESSANDRO LEVI MINZI

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbori.

BABICA sprejema noseče. Via Madonni- na 10, II. 614

VODA «DELL'ALABARDA» PROTI IZPA- DANJU LASI. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prihla- ju in za ojačenje korenin. Steklenica po L 6 se dobiva samo v lekarni «Castella- novich», Trst, Via Giuliani 42. 507

RESTAVRACIJA in kavarna z vsem in- ventarjem se proda v sredini trga, kate- rega obiskuje velika množica letovišar-jev. Dobre zveze z železnicami in na- druge strani. Obrtno dovoljenje se pre- piše, lastnik jamči. Cena primerna. In- formacije daje uprava lista. 624

ZALOGA šivalnih strojev, dvokoles, in vse v to svrhu spadajoča dela ima Lado Pe- trič, mehanik, Trst, Via Bistrice. 476

DELITEV SKUPNIN ZEMELJIŠČ, občins- kih pašnikov in gozdov. Prošnje na kompetentne oblasti, kopije map, regi- strov in izvlečkov. Nasveti in pojasnila brezplačno v Gorici, Corso Vittorio Ema- nuele III, št. 19. pritičje (v hiši hipoteč- nega zavoda). 509

PRISNI SIRUP priporočljiv proti kronične- mu kašlju in bronhijalnim atekcijam. Steklenica za odrasle L 7.50, za otroke L 5.—. Dobiva se samo v lekarni Castella- novich, Trst, Via Giuliani 42. 506

POROČNA soba, iz parjenega bukovega lesa od 1700 naprej. «Garanzia», tovarna pohištva Via Palladio 5 618

POROČNE sobe, bukove 1800.—, jesenova 1900.— topolova 2000.— Türk, San Laz- zaro 10. Obiščite našo zalogo brez obve- ze za nakup. 619

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja teč- nost in je najboljšo zdravilo proti že- lodnim šibkostim in za rekonvalescen- co. Steklenica L 6.— Dobiva se samo v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliani 42. 508

POROČNA soba, naročena za 2900.— se proda za 2000.— pri gospe Slovenki. Via San Zaccaria 4/III, desno. 620

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče, Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 541

GLASOVIRJE, harmonije, orkestrone itd. v vsakem stanju popravlja in uglašuje Pečar, Gorica, Via Corno 17, II. 501

BABICA, avtorizirana, diplomirana, spre- jema noseče. Adele Emerscht-Sbalzer, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), la- stna vila, telefon 20-64. 502

POMLADNO ZDRAVLJENJE. Smiljoed Trpški sok izdelan v lekarni Castella- novich, Trst via Giuliani 42, posebno pri- poročljiv za starejše proti poapnenju žil, revmatizmu in vsem drugim boleznim, ki izhajajo iz krvi, ker vsebuje joduro, in je vsled tega izborna čistilna in kre- pilno sredstvo. Popolno zdravljenje 6 ste- klenic. Steklenica stane L 11. Dobiva se sam v lekarni Castellonovich. 571

JAKOB BEVC

urarna in zlatarja

Trst, Campo S. Giacoma 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krone plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenice. 459

TROPINOVEC

pridelek «Zadružne žganjkuhe v Dornbergu» (p. Montespino), je pristen in po ceni.

Razprodajalci naj se obrnejo naravnost na trvdko, ki ima veliko zalogo in raz- pošilja v vsaki množini. (508)

PODLISTEK

JULES VERNE: (62)

Skrivnostni otok

Delo je bilo težko, zahtevalo je vso po- trpežljivost in spretnost naseljencev, če naj bo uspešno, vendar pa se jim je po- srečilo. Končni izid je bil ta, da so dobili kepo gobastega železa, ki ga je bilo treba še kovati, da spravijo iz njega ostalo žin- dro. Novopečenim kovačem so manjkala kladi, sploh pa so bili v vsem enaki pri- vim kovinarjem in pomagati so si morali kakor oni. Prva kepa, ki so jo izveleli z zeleno vejo, je služila za kladi, granitna skala pa za nakoval in tako so prišli do sirovega železa, ki pa je bilo uporabno.

Po mnogem trudu in večkratnih posku- sih so imeli naseljenci 25. aprila več že- leznih palic, iz katerih so si napravili orodje, kakor klešče, dieta, sekire itd. in ki so se Pencroffu in Nabu zdeli imenitni izdelki.

To je bilo kovno železo, ki pa ni bilo za imenitnejše izdelke, zato je bilo potrebno priti do jekla. Jeklo pa je spojina železa in ogljika. Pridobiva se iz litega železa, če se mu odvzame preobilica oglja, ali iz kovnega železa, če se mu doda nekaj og- lja. Na prvi način, t. j. z razlogjenitvijo dobljeno jeklo se imenuje naravno ali pre- čisteno jeklo, ono drugo pa cementno jeklo.

Ker je Cir Smith imel na razpolago kov- no železo, je moral uporabljati drugi na- čin za pridobivanje jekla. To je dosegel tako, da je segrel v nepregorljivem topil- nem loncu kovino in ogeljen prah.

To jeklo, ki se je dalo kovati mrzlo in gorko, je potem obdeloval s kladi. Nab in Pencroff, ki ju je inženir poučeval, sta kovala motike in sekire, katere sta raz- belila in nato naglo vtaknila v mrzlo vošč.

Na ta način so orodja dosegla imenitno trdoto.

Seveda so izdelovali tudi druga orodja, kakor oblice, velike sekire, jeklene tra- kove, iz katerih so pozneje napravljali žage, dieta, lopate, kladi, žepne itd.

izpremembam, zato so računali na pogo- sta slaba vremena.

Pencroffu se je priljubilo zatočišče, ki ga je on odkril, vendar pa je tudi on uvideval, da si morajo preskrbeti kako boljše sta- novanje. Opisali smo že, kako so enkrat morskimi valovi pridrli v kamine. Takim slučajnostim se niso hoteli več izpostavi- ljati.

Cir Smith, ki se je s tovariši posvetoval o tej zadevi, je dejal:

svoji izvoljenki, kaj namerava storiti, in to tudi isti večer pred usodnim dejanjem pravil svojim prijateljem — ki mu pa tega seveda niso verjeli — toda res je tudi, da so domači več časa opazovali, da je bil izredno zamišljen in otočen, na kaj tako strašnega pa si pri njegovem značaju niso mogli niti misliti. Dasi se je zadnja leta pripetilo več slučajev samomora v našem mestu, in cerkvena oblast, — upoštevaje dušno zmedenost takih nesrečnikov — nikomur odredila cerkvenega pokopa. Bog bodi pokojniku milostljiv! Rodni naš sozalej!

Književnost in umetnost

ST. PRZYBYSZEWski: «ZA SREČO».

Sentjakobska «Citalnica» je v nedeljo z uprizoritvijo drame Poljaka Przybyszewskega «Za srečo» zaključila kaj čisto letošnjo sezono. Če smo bili do sedaj še malodušni, če smo še dvomili, da je ta dramska skupina na pravi poti, poti popolnosti, moramo danes s tem večjo radostjo in veseljem odkrito priznati, da so bili vsi naši dvomi neutemeljeni.

Sentjakobska «Citalnica» se je v letošnji sezoni z neverjetno naglico in vztrajnostjo povzpela od nadpovprečnega diletantizma v podajanje Cankarjevega «Kralja na Betajnovi» preko brezpomembnih in neznanih Schonthanovih «Ugrabljenih Sabink» (kjer smo opazili sicer med igralci znatno zboljšanje, a je mnogo pozornosti vzbudila le drzna in popolnoma modernistična inscenacija našega slikarja G. A. Cernigoja, tedaj prvič uvedena na naš odru), do dobre igre v «Papa Ekscelesca» Gerolama Rovette, kjer smo imeli priložnost videti mnogo skladnejše igranje s strani posameznikov; z zadnjim delom «Za srečo» pa nas je naravnost presenetila. Pri podajanju tega dela se je namreč približala, kot nikoli prej, oni preprosti skladnosti bistvenih enot modernega gledališkega uprizorjanja.

Przybyszewskega drama «Za srečo» je ostra preizkušnja zmoglosti posameznih igralcev. Posebno velja to za vlogo Micekega, razdvojenega človeka, slabika, ki bojuje neprestan boj s samim seboj. To vlogo je živel G. Sila kaj naravno in nam živo pred očmi oni boj med žejnim hrepenenjem po sreči, katero vidi posebjeno v lepi in privlačni Olgi, ki s samim pogledom več objubi, kot bi dala druga ženska z dušo in telesom, pa med življenjem v senci mirne tihe ljubezni udanega, čistega dekleta, Helene. Ko v njem zmagata hrepenenje po Olgi in ugonobi s tem Heleno, ne najde sreče. Mučijo ga domisleki na prednike, ki so pred njim uživali, četudi le drobtinice one pohote, katero je Olga milostno delila, a se bolj ga muči vest: zavest in gotovost, da je ugonobil Heleno. Ta zavest ga tira počasi, a gotovo v blaznost in ko izve, kar je že v naprej slutil in vedel, da se je namreč Helena v obupu umorila, tedaj njegov razum popolnoma otemni, zadnja iskra upanja je v njem ugasnila in — zblazni. G. Sila je našel pravo mero v podajanju težke in zapletene duševnosti Micekega. Posebno velja to za tretje dejanje, kjer postopno blazni, da zblazni popolnoma pri koncu dejanja. Izgiral je blaznost brez ikanih učinkov, naravno: razbolelost njegove duše ga je privredila do tega, in trpljenje je tiho udušeno, a zato tem bolj bolešno. V prvih dveh dejanjih pa je bil razločen med obema osebnostima Micekega premalo oster, to pa tudi zato, ker je tudi igra v tem pomanjkljiva.

Zdarski je pa že izdelan značaj. Po blazni ljubezni do Olge, radi katere si je dušo otroval in oblatil, se na čudežen način reši omame in postane človek — Satan vest in maševanje. Njegovo maševanje je dvojno: Zdarski mašuje sebe in nesrečno Heleno, katere ga tako zelo spominja njegove zapuščene zaročnice, Gosp. Terčič je zamislil značaj Zdarskega tako krepko, da je njegova temna mračna duševnost, ki tupalet v presledkih razgali v polni luči zvečajočo rano njegovega strtega srca, stala živo pred nami. Mnogokrat se sicer oddaljuje v nekako nadobudnost, postane satanski, da satan sam. Tako v prizoru III. dejanja z Olgo. Drugje se zopet približa k človeškemu čutenju in trpi če prestano bol — groze in zapuščeni. To posebno v II. dejanju v prizoru zapuščene ljubezni. Tedaj vzkipi njegova duša, bolna že prestanih bolezni in muk, polna strahov in tajnih groz. G. Terčič je posebno ta prizor izdelal mojstrsko.

Nova moč, katero si je pridobila Citalnica z gđ. Vlastjo Orlovo, je v pravem pomenu besede pridobitev za ta oder. Njena Helena ni obledela ob močni interpretaciji G. Sile in G. Terčiča. Zensko nam je podala, ki živi iz ljubezni in za ljubezen Micekega, on je njeno vse, in ko ji on zmanjka, ni v njej več upanja, ne življenja. V tej veri jo tem bolj utrdi Zdarski, tako da si izmuzneča in obupana, ko je zamaš poizkušala prikleniti nase ljubljene, poišče utehe v smrti. Nekatere negotovosti v prehodih, ki smo jih morali zaznamovati pri premieri, je do reprimis izgladila in izplila.

Manj pa je zadostila Olga gđ. Stepančičeva. Opazili smo, da se slednja v svojih ulogah vse preveč ponavlja, da ni zmogla novih ustvaritev. Njena vloga bi zahtevala igralca, ki bi enakovredno stopila v vrsto z ostalimi vlogami, četudi bi njena postava bila za Olgo popolnoma primerna.

Pohvaliti moramo režijo g. Široka. Njegova zasluga je, da ni katera izmed vlog preprastla drugo. V tej drami so si namreč štiri vloge enakovredne. Ne sme torej ta ali oni stopiti izrazitejše v ospredje. Rekli smo že, da je igra doživela uspeh kakršnega ni zaznamovati v tej sezoni, vendar pa bi bil uspeh popolnejši, ko bi se bila posvetila tudi manjšim podrobnostim in odtokom večja pažnja. Paziti bi bilo treba tudi na jezik in na enotno ter pravilno izgovorjavo. To zahtevamo že od manjših diletantskih odrov, kaj pa šele od igralcev Citalnice. Kajti človeka res žale, če sliši izgovarjati v besedi «razmerje» prvi «e», ki ga je treba v tej besedi izgovarjati kot «i», izgovarjamo torej «razmirje», pišemo pa «razmerje», kakor ne pravimo, da gremo v «cerkev», pač pa, da gremo v «cirkve». Ravnotako tudi se ne naglašuje imenovalnik ednine «otrok», ampak «otrok», kakaj «otrok» je rodilnik dvojne ali množice. Take in silne pomanjkljivosti kažejo pač na graje vredno površnost v pogledu izgovorjave; saj mora biti oter šola dobrega jezika.

Tesno spojena z uspehom igre in podajanja je tudi inscenacija in lučni učinki, kakor jih je zamislil g. Cernigoj. Opazili

smo sicer v inscenaciji nekaj nepopolnosti; tako nas je neprijetno dirnil obok v I. dejanju, še bolj mučen vtis pa so delala vrata v III. dejanju. Upamo sicer, da to dvoje ni bilo ne v namenih ne v načrtih gosp. Cernigoja in so pri tem imeli opravka ne-povečenci. Kaj primerno pa je bilo, za učinke luči in senc, ki so trajno spremljali in okvirjali dejanje, belo ozadje s črnimi postrojnimi okvirom. Tudi visoko stopnišče do vrat je originalna zamisel.

Lučni učinki, tu pa tam sicer negotovi in nepreračunljivi, so kljub temu spremljali in okvirjali vse dejanje in slikali nekako, v luči in senc, v spremembi barv, duševne boje, strast, grozo, trepet, strah, blaznost. Sence so se podvojile, potrojile, izpreminjale se, prekrajale, padale in dvigale, da je človek zasledil celoto bolj enotno, bolj živo. Tako je na pr. prizor, ko Zdarski opisuje strah in grozo zapuščeni, pridobil mnogo na učinkovitosti radi dobrega skladnega spremljanja barv, luči in senc, ki so peše svojo pesem, ušesom neznano, a ki so jo oči tembolj doumele. Sicer je ravno pri koncu tega prizora luč nekako odrekla in bila povsem pomanjkljiva. Mislim, da bomo v kratkem tudi v tem pogledu dosegli lepe uspehe. Moderna inscenacija, ki je pred kratkim, to je pri uprizorjanju «Ugrabljenih Sabink», vzbujala le radovednost in nekako omalovaževanje, si je pridobila splošno priznanje in si prisvojila pravico umetniškega življenja na našem odru; iskazala se je kot potrebna v moderni gledališki umetnosti. To so sedaj že vsi razumeli; želeli bi bilo le, da bi se G. Cernigoja pri tem vsestransko podpiralo. Josip Fischer.

«Zbornik za umetnostno zgodovino» stopa s pravkar izdanim prvim zvezkom v svoji šesti letnik (1926). Tudi letos hoče v prvi vrsti priprepati k spoznavanju domače umetnosti, poleg tega pa prinašati važne razprave iz obče umetnostne zgo-

dovine, pregleda književnosti in razstav, varstva domačih umetnostnih spomenikov in arhivalne prispevke. Za letnik 1926 so objavili svoje sodelovanje: Izidor Cankar, Franc Kidrič, Milko Kos, Franc Stela, Viktor Steška, Franc Mesesnel, Stanko Vurnik, Rajko Ložar, Marjan Marolt in Anton Vodnik. Dr. F. Stela bo letos zaključil svoj temeljit, bogato ilustriran opis umetnostnih spomenikov kamniškega okraja. Prvi letošnji zvezek prinaša I. Cankarjevo razpravo o realizmu v starokrščanskem slikarstvu, ki je poglavje iz njegove obče umetnostne zgodovine, zasnovane v petih delih. Razprava je ilustrirana z 11 slikami po mozaikih v Ogleju, Rimu, Napolju in Milanu. Viktor Steška popisuje v članku o ljubljanskem škofjskem dvorcu eno najstarejših ljubljanskih zgradb — in posveča posebno pozornost njeni notranji opremitvi ter portretni galeriji ljubljanskih škofov. Članek spremlja 10 slik. Milko Kos končuje v svoji razpravi o srednjeveških rokopiših ljubljanske licejske knjižnice, katero bo nadaljeval, skupino bistriških rokopišev. V obširnem poročilu Konservatorja dr. F. Stelata so zastopani kraji: Sv. Duh pri Sp. Dravogradu, Gora Oljka pri Polzeli, Ihan, Kojnice, Ljubljana (Franciška cerkev in mestni magistrat), Marija Gradec pri Laškem, Martjanci (Prekmurje), Ojstrica pri Sp. Dravogradu, Sv. Pavel pri Prebodu, Slov. Bistrica, Škofja Loka, Teharje, Vuzenica in Zgodovne pri Štanjcu. Poleg bibliografije prinaša «Zbornik» mnogo recenzij strokovnih publikacij izpod peresa M. Marolta, F. Stelata in S. Vurnika; v «Raznem» priložba F. Mesesnel podatke o obnovi cerkve sv. Stefana v Vipavi, po arhivalnih podatkih. Uredništvo se je potrudilo za izredno okusno zunanjo obliko revije, ki v Jugoslaviji nima para in reprezentira slovensko znanstvo zelo častno. Naročila za 6. letnik sprejema uprava «Zbornika za umetnostno zgodovino» v Ljubljani, Univerza.

Kakšne so plače v posameznih državah

V «Edinosti» od 13. t. m. smo podali po W. Moosmayerju podatke, koliko stane življenje v posameznih državah in sicer v domači valuti in v lirah. V naslednjem navajamo po istem avtorju pregled plač za posamezne poklice v dotičnih državah, toda samo v domači valuti. To pa radi tega, ker nima praktičnega pomena izražati zaslužek v tuji državi z liro. V poštov pride samo razmerje med zaslužki in izdatki, ki so nujno potrebni za življenje. Čitatelj, ki bi hotel torej ugotoviti, kje se najbolje izhaja s plačo, bo moral primerjati v

sledečem navedene plače in v gori omenjeni številki «Edinosti» objavljene potrebne izdatke.

Avtor je za Italijo navedel sledeče plače: Za veliko mesto (na pr. za Trst) znaša mesečna plača inženirja ali trgovca na vodilnem mestu L 2000-4500, trgovskega pomočnika 800-1500, rokodelca 800-1200, delavca 700-1000, služkinje 120-180, na deželi pa: za inženirja ali vod. trgovca 9-1500, za trg. pomočnika 5-700, za rokodelca 5-600, za delavca 350-500 in za služkinje 70-120.

Dežela	domača valuta	mesečni zaslužek (v domači valuti)				
		inženirja ali vod. trgovca	trgovski pomočnik	rokodelca	delavca	služkinje
Evropa:						
Albanija	srebrna krona	1500—2000	800—1000	500—750	250—500	60—80
Anglija	funt šterlingov	20—40	10—30	16—24	14—20	5—4
Austrija	šiling	400—600	200—300	250—500	175—200	75
Belgarija	lev	3000—12000	2—5000	2—6000	1500—2500	4—800
Čehoslovaška	krona	2000—2500	1200	900—1000	7—800	120—150
Daneke	skand. krona	6—800	250—600	250—400	2—500	50—60
Estonška	estl marka	12—30000	7—20000	7—10000	5—9000	800—3000
Finska	finska marka	5—6000	2—4000	2—3000	1000—1500	1—200
Francija	frank	900—300	700—2000	7—1500	6—800	150—200
Gdansk	gdanski goldin.	250—500	150—300	175—200	125—150	25—50
Grčija	dragma	3—10000	2500—3000	2500—3000	1500—5000	4—800
Holandsko	goldinar	2—500	125—200	140—200	120—160	20—30
Irska	funt šterlingov	20—30	14—17	14—16	12	1½—2
Islandija	islandska krona	6—700	300—450	3—400	250—300	25—30
Jugoslavija	dnar	5—12000	3—4000	2—4000	2—3000	500
Letonska	lat	700—1200	300—350	3—400	2—300	30—50
Litvinska	lit	6—1500	3—700	4—700	3—500	60—80
Luksemburg	frank	600—2000	400—1200	6—900	5—600	120—200
Norveška	skand. krona	600—800	350—600	350—400	300—350	75
Ogrska	krona	5—8 milj.	3—4 milj.	3—4 milj.	2—5 milj.	0,5—0,6 milj.
Poljska	zloty	5—900	3—400	3—400	2—300	30—50
Portugalska	v angl. funtih	12—16	7—9	6—7	5—6	1
Rumanija (gl. mesto)	lei	10—20000	5—10000	6—10000	5—8000	800—1500
Rusija	črvenec	30—40	9—20	8—20	10—15	2—5
Španija	peseta	5—800	250—400	250—400	200—250	30—50
Švedska	krona	5—800	250—500	250—400	200—250	50
Švica	frank	400—1200	250—500	3—500	2—300	40—60
Turčija	turški frank	200—250	80—100	90—120	60—80	10
Severna Amerika:						
Združene države	dolar	100—600	75—200	80—300	60—150	40—60
Kanada	dolar	150—400	70—150	70—200	60—100	25
Mehiko	mehik. dolar	250—500	75—250	75—150	50—75	30—50
Južna Amerika:						
Argentinijska	peso	5—800	120—300	125—250	75—150	40—60
Bolivija	bolivijan	5—700	2—300	120—250	—	—
Brazilska (vel. mesto)	milrejs	600—3000	4—600	3—300	2—300	90—120
Čile (vel. mesto)	peso	7—1500	5—800	4—600	250—400	60—100
Paragvaj	peso	4—12000	2—5000	1750—2500	700—1250	2—500
Peru	per. funt	50—120	20—30	20—30	—	—
Urugvaj	zl. peso	150—200	50—100	40—90	30—60	15—20
Afrika:						
Absenija	Tol. Mar. Ter.	200	120—150	120—180	—	—
Egipet	funt šterlingov	25—35	15—25	20—30	8—12	5—4
Azija:						
Kitajsko	meh. dolar	500—1000	250—300	200—250	—	—
Japonsko	jen	600—1200	400—500	400—500	—	—
Angleška Indija	rupija	800—1500	5—500	3—400	—	—
Palestina	funt šterlingov	25—50	15—25	15—25	10—12	4
Australija:	funt šterlingov	30—60	15—40	18—30	15—26	6

L. Č.

Gospodarstvo.

NEKAJ MISLI O TUJSKEM PROMETU V NAŠIH GORSKIH KRAJH

Takoj prva leta po vojni so zaznamovali nekateri naši gorski kraji znaten napredek tujkega prometa. Tuji kraji, katerih pred vojno ni prestopila meščanska noga, so se pričeli v početku vsakoletne seje polniti z najrazličnejšimi meščanskimi sloji, ki so iz zdravstvenih, materijalnih in tudi udobnostnih ozirih pričeli posevati naše podeželske kraje. Žal, nimamo statističnih podatkov, ki bi nam gotovo pokazali vsakoletno naraščanje tujkega gibanja v posameznih krajih.

Kaj nam v splošnem nudi tujski promet in kake so njega narodnogospodarske koristi? To vprašanje se čuje pogosto izgovarjati v nekem ironičnem tonu iz ust marsikaterega našega podeželskega konservativca. Tujski promet je in ostane ena najvažnejših postavk trgovinske in plačilne bilance vsake države, ki po svoji zemljepisni legi ali historični vrednosti ali pa zgolj izvrstni organizatorični sposobnosti zna vabiti s privlačno silo tujce. Seveda ne moremo naših gorskih vasic primerjati s kakim mednarodnim shajališčem bogatega sveta, vendar nam je naš tujski promet v minijaturi ravno tako

važen za našo pokrajino, kot je oni večji za državo.

Poglejmo, kaj nam nudi tujski promet v splošnem. Če sama prisotnost tujcev sili prebivalstvo k duševni delavnosti in spopolnitvi duševnega obzora. So pa tudi še druge moralne čimbenice kakor: vzpodbuda k samozavešči in ljubezni do rodne grude, katere lepoto nam razodene šele tujevo oko. Se vse večji pa so gmotni pridobitki, ki haš v sedanjih gospodarskih krizi pri smotnem delu kaj lahko uravnavajo naš zasebnogospodarski proračun. Če pomislimo, da je tujski promet lanske leto pustil v državi nad 3 in pol milijarde lir, nam postane jasno, kako ogromno se koristi turizmu. Pa povrnimo se k našim domačim prilikam. Splošno je znano, da je Gorenjska odvila le pod vplivom tujkega prometa, da je iz istih virov pred vojno vzrastle in se razvil dober del Notranjske itd. S spremembo državnih mej so seveda nastale vse druge smerice našega tujkega prometa. Gornja Gorška, Črni vrh, Razdrto, Trnovska planota in mnogo drugih krajev so na mah postala žarišča tujkega in goriškega letovištarstva sveta. Naša naloga bodi utrditev in skrbna nega stalnega dotoka tujcev, ki pa je mogoča le s smotno organizacijo. V to svrbo bi bilo ustanoviti v vseh

važnejših letovišarskih krajih krajevne organizacije, ki bi skrbale za evidenco primernege števila stanovanj, reden promet in sploh za udobnost tujcev. Skrbeti bi bilo za popravilo in vzdrževanje sprehajališč; na gozdnih obronkih in razglednih točkah bi se zbrila tupaata kaka klopica; v vaškem potoku bi bilo poglobiti kak tolmunček za kopanje. Kak kosček neproduktivnega skupnega zemljišča bi se malo izravnil, da bi služil otrokom kakor tudi starejšim za igranje. Tudi za solčne kopeli bi bilo dobro poskrbeti. Posebno pa bi naša prosvetna in sportna društva lahko tujcem nudila marsikatero zabavno igranje, sebi pa tudi moralno in gmotno koristila. Dramatični krožki, posebno pa pevski in glasbeni zbori, telovadna društva in nogometni klubi lahko pokažejo, kaj znajo in prepričajo tujca, da tudi naš narod čuti potrebo kulturnega snovanja. Naloga krajevnih organizacij bodi tudi skrb za snago v stanovanjih in izven njih. Tudi tu lahko pokažejo naše žene in dekleta, da smo estetično čuteči narod. Krajevne organizacije imajo nadalje proučevati razmere, vršiti kalkulacijo cen, katerih osnovo naj tvori splošna tržna konjunktura, da ne bo nesmiselne in nepotrebne konkurence. Skrbeti je za stalen in reden dovoz hrane. Sadja, mleka, surovega masla, jajc, medu, perutnine in sploh domačih hranil ne sme manjkati. Zavedati se moramo, da ravno naša zdravja in sveža gorska hrana vabi večino tujcev v naše kraje. Važna je tudi sestava statističnih podatkov, ki naj vsebuje vsako leto natančen seznam števila posetnikov in njihova značilna svojstva v vsakem oziru. — Na čelo vseh krajevnih organizacij naj stopi osrednja organizacija, ki imej nalogo zbiranja statističnega materiala; dajati nasvete in skrbeti za uspešno reklamo.

Se eno besedo o zadržanju našega kmetškega prebivalstva napram letovišarjem. Bodi s tujcem vljuden in postrežljiv, nikakor pa ne priliznen in hlapčevski! Vodi se dostojno, bodi samozavešen in zavedaj se svoje socialne stopnje. Ne posnemaj tujca v razkošju in nedelavnosti. Pouči se pri njem o vsem, kar ti lahko koristi. Poebno pažnjo pa je posvečati obnašanju šolske mladine, ki bodi disciplinirana in ne potepaška. I. R.

TRŽAŠKA KMET. DRUŽBA V TRSTU
ulica Raffineria 7 in Torrebianca 19,
je prijala novo zalogo sledečega blaga:

Plužne glave za lesene gredije.
Škroplnice znamke «Vermorel» in raznih drugih znamk.

Brusline kamne za kose razne vrste od navadnih do najfinjših.
Kosišča, javorjeva in bukova.
Grablje lesene velike in male.
Osovnike.

Kose znamke «Merkur» in «Himalaya», obe vrsti zamačeni nam dospejo te dni.

Travniki in njivske brane.

Angleška modra galica, ki je imela dospeti dne 28. t. m. smo obveščeni, da dospe šele v soboto dne 1. maja.

Žveplo, rafinirano in ventilirano in žveplo iste vrste s 3% modre galice smo prišli le del narocene pošiljave. **Naročniki iz dežele** dobijo naročeno žveplo tekom nekaj dni.

TRŽAŠ. KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ulica Raffineria 7 in Torrebianca 19.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 28. aprila. Amsterdam od 998.— do 1003.—
Belgija od 84,50 do 90.—; Paris 82,50 do 83.—
London od 120,92 do 121,02; New York od 24,62 do 24,69; Španija od 358.— do 362.—; Švica od 480.— do 482.—; Atene od 31.— do 32.—; Berlin od 591.— do 594.—; Bukarest od 9,50 do 10.—
Praga od 73,60 do 73,90; Ogrska od 0,0347 do 0,0350; Dunaj od —350 do —353; Zagreb od 43,80 do 44,19.

Benezijske obveznice 70.—.

VALUTE:

Trst, 28. aprila. Avstrijske krone od 0,0347 do 0,0352; dinarji od 43,50 do 44.—; dolarji od 24,76 do 24,85; noveli po 20 frankov od 94.— do 97.—
funt sterling od 120,76 do 121.—.

ČEHOSLOVAŠKO-JUGOSLOVENSKA LIGA V PRAGI.

Cehoslovaško-jugoslovenska liga v Pragi je imela dne 18. aprila svojo glavno skupščino v prostorih Strosmyerjeve jugoslovenske knjižnice v Pragi. Zborovanje je vodil drugi predsednik prof. dr. M. Murko. Iz tajnikovega poročila, ki ga je podal generalni tajnik prof. A. Beringer, je razvidno o delovanju lige sledeče:

Leto 1925, pomeni za Ligo organizacijsko utrjenje toliko v razmerju napram posameznim odborom, kolikor med odbori samimi. Njih delo je bilo kaj intenzivno. Začetkom leta 1925, sta prišli do uresničenja dve veliki akciji. Osnovala se je Strosmyerjeva jugoslovenska knjižnica in dovršeno je bilo ujedinjenje turističnega delovanja. Liga je posebno delovala v kulturni smeri. Prirejala je predavanja in izdajala je časopis. Z njenim sodelovanjem se je ustanovil cehoslovaško-jugoslovenski odbor za tisk. Turistična akcija je vzpostavila sodelovanje s praško «Jadransko Stražo» ter priredila razstavo. S sestrsko organizacijo v Jugoslaviji so se vzdrževale kaj žive zveze, posebno pa po kongresu Jugoslovensko-čehoslovaške lige v Rogaški Slatini. To zvezo je posebno utrdil s svojim obiskom v Pragi tudi poslanec dr. Pivko iz Maribora in pa ravnatelj R. Pustoslavšek iz Ljubljane. Sedaj se pripravljajo kongres Cehoslovaško-jugoslovenske lige z Jugoslovensko-čehoslovaško ligo, ki se bo vršil pred sokolskim zletom v Pragi. Strosmyerjeva jugoslovenska knjižnica v Pragi ima že sedaj nad 4000 zvezkov, lepo urejeno čitalnico z vsemi glavnimi časopisi in velikim številom revij. Nadaljnje naraščanje knjižnice je zagotovljeno z darom predsednika Masaryka v znesku 60.000 Kč. V odbor so bili izvoljeni ponovno: za predsednika minister dr. Hodža, za podpredsednika primator mesta Prage dr. Baksa, vseučilišni profesor dr. Murko in dr. Koutsky. Kot novi člani so sprejeti konsul dr. Beneš, konsul Kralj, Dušan Dajčič in dr. V. Zilka. Na skupščini so se